

Heilbrigðiseftirlit Vestfjarðasvæðis

Ársskýrsla 2018

maí 2019

Anton Helgason, heilbrigðisfulltrúi

Efnisyfirlit

Starfsskýrsla Heilbrigðiseftirlits Vestfjarða fyrir árið 2018	3
Kostnaður við heilbrigðiseftirlit	7
Eftirlitsferðir 2018	10
Hollustuhættir	13
Mengunareftirlit og umhverfismál.....	15
Matvælaeftirlit	19
Lokaorð	20

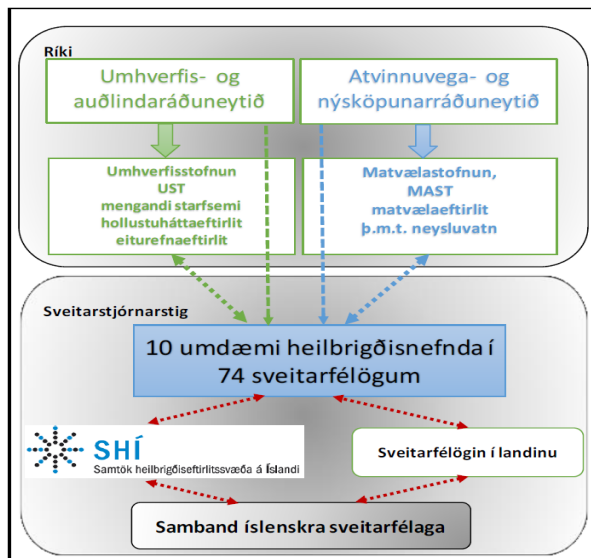
Starfsskýrsla Heilbrigðiseftirlits Vestfjarða fyrir árið 2018

Starfsskýrslan er kynning á starfsemi heilbrigðiseftirlits en jafnframt samantekt um starfið á árinu. Í ár verður sá háttur hafður á að senda starfsskýrsluna einungis á rafrænu formi til sveitarfélaga, Umhverfisstofnunar, Matvælastofnunar, Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytis og Umhverfis- og auðlindaráðuneytis. Einnig verður skýrslan aðgengileg á heimasíðu eftirlitsins www.hevf.is

Stjórnsýsluleg staða

Stjórnsýslulega er heilbrigðiseftirlit á vegum sveitarfélaga. Heilbrigðiseftirlit er rekið skv. ákvæðum laga um hollustuhætti og mengunarvarnir nr. 7/1998 m.s.br. en þar segir m.a. „Ekkert sveitarfélag skal vera án heilbrigðiseftirlits“ og „Landið skiptist í eftirlitssvæði og skal heilbrigðisnefnd, kosin eftir hverjar sveitarstjórnarkosningar, starfa á hverju svæði“. Heilbrigðisnefnd Vestfjarða er kosin á Fjórðungspingi eftir hverjar sveitarstjórnarkosningar. Heilbrigðisnefnd Vestfjarðasvæðis nær yfir Vestfjarðakjálkann, skorinn frá um botn Gilsfjarðar og þvert yfir í Bitruna á Ströndum. Svæðisskiptingu landsins má sjá hér að neðan og á heimasíðu samtaka heilbrigðiseftirlitssvæða á Íslandi, www.shi.is.

Skipulag heilbrigðiseftirlits sveitarfélaga

Heilbrigðisnefnd

Í heilbrigðisnefnd eiga sæti fimm menn, kosnir af hlutaðeigandi sveitarstjórnnum, þar af skal einn vera formaður. Samtök atvinnurekenda og náttúruverndarnefndir sveitarfélaga á eftirlitssvæðinu eiga rétt á að tilnefna einn fulltrúa hvor til viðbótar í nefndina. Heilbrigðisnefnd var kosin á 3. haustþingi Fjórðungsambands Vestfirðinga sem haldið var 5. - 6. október 2018 á Ísafirði.

Heilbrigðisnefnd

Jón Reynir Sigurvinsson, formaður

Kristján G. Jóakimsson

Sólrún Geirsdóttir

Jón Hörður Elíasson

Eva Dögg Jóhannesdóttir

Fulltrúi atvinnurekenda

Einar Valur Kristjánsson

Varamenn

Hjalti Karlsson

Hildur Halldórsdóttir

Hildur Elísabet Pétursdóttir

Ingibjörg Kristjánsdóttir

María Ósk Óskarsdóttir

Hólmfríður Vala Svavarsdóttir

Fundir heilbrigðisnefndar 2018

Heilbrigðisnefnd fundaði 5 sinnum á árinu 2018. Helstu mál á fundum heilbrigðisnefndar voru:

- Þann **26. febrúar** um ársreikning 2017. Einnig var kynnt nýtt ákvæði í lögum nr. 7/1998 um birtingu eftirlitsskýrsla eftir hverja eftirlitsheimsókn. Ákvæðið tók gildi 1. janúar 2018. Sambærileg breyting var einnig gerð á matvælalögum en ákvæðið tekur ekki gildi fyrr en árið 2022
- Þann **4. maí** var fjallað um starfsskýrslu ársins 2017
- Þann **31. ágúst** um kosningu og tilnefningar í heilbrigðisnefnd. Með breytingu á lögum nr. 7/1998 sem tóku gildi 1. júlí 2017 er 90 daga heimagisting ekki lengur undir eftirliti heilbrigðiseftirlits. Gisting hefur verið starfsleyfis skyld frá árinu 1982 og hefur ný gisting í heimahúsum verið skráð í flokk II. Framvegis þurfa þeir sem reka gistingu að gefa upp hvort þeir hyggjast starfrækja 90 daga gistingu með þeim takmörkunum sem því fylgja eða starfrækja leyfis skylda gistingu. Athygli er vakin á því að ef heimagisting er rekin í dreifbýli með einka vatnsveitu þá er það viðkomandi gistisali sem ber að upplýsa gesti um hvort neysluvatn standist gæðakröfur.
- **26. október** var fundað um fjárhagsáætlun fyrir árið 2019
- **7. desember** var fjallað um viðbrögð við fjárhagsáætlun jafnframt var rætt um samræmda gagnagrunna Ísleyf og Filemaker.

Tafla 1. Afgreiðslur heilbrigðisnefndar eftir árum

Afgreiðslur heilbrigðisnefndar eftir árum					
	2018	2017	2016	2015	2014
Fjöldi funda	5	5	6	5	4
Starfsleyfi	36	55	63	47	37
Tímbundin starfsleyfi	3	1	3	3	4
Brennuleyfi	27	21	25	25	20
Tóbakssöluleyfi	3	13	9	3	3
Undanþágur vegna sölu á tóbaki	13	8	8	5	18
Umsagnir um tækifærisleyfi	41	36	29	33	39
Umsagnir um rekstrarleyfi	36	30	64		
Umsagnir um skipulagsmál	29	29	20	30	13
Áminningar	8	9		4	23

Heilbrigðisfulltrúar, í umboði heilbrigðisnefnda, hafa það starf að framfylgja ákvæðum laganna um hollustuhætti og mengunarvarnir og lögum um matvæli ásamt öllum reglugerðum settum samkvæmt þeim. Heilbrigðisfulltrúar sinna öllu daglegu heilbrigðiseftirliti á svæðum nefndanna, afgreiða mál og umsagnir í umboði þeirra með fyrirvara um samþykki nefndarinnar. Milli funda er unnið í samráði við formann heilbrigðisnefndar.

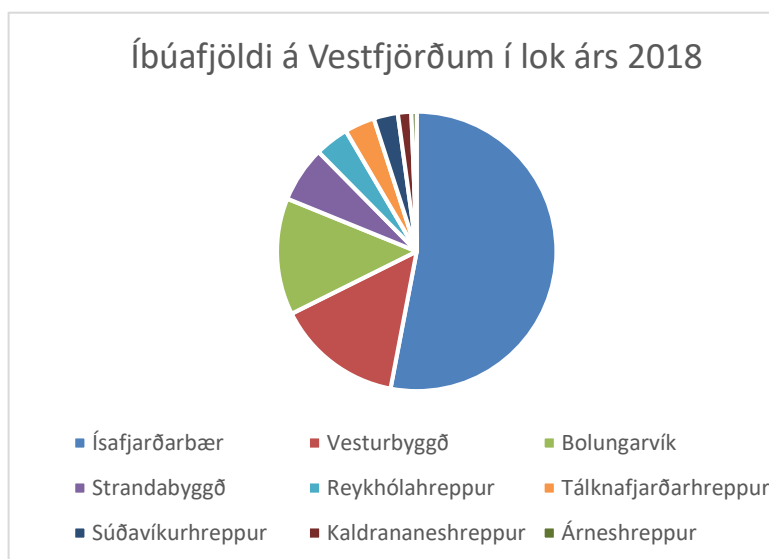
Hlutverk

Markmið laga um hollustuhætti og mengunarvarnir er að búa landsmönnum heilnæm lífsskilyrði og vernda þau gildi sem felast í heilnæmu og ómenguðu umhverfi. Tilgangur matvælalaga er að tryggja sem kostur er, gæði, öryggi og hollustu matvæla og að merkingar og aðrar upplýsingar um þau séu réttar og fullnægjandi. Heilbrigðiseftirlitið vinnur í almannáþágu að því m.a. að tryggja heilnæmi umhverfis og öryggi matvæla. Þetta er gert með reglubundnu eftirliti í fyrirtækjum og í samvinnu við stjórnvöld og íbúa.

Tafla 2. Íbúafjöldi á starfssvæðinu.

Íbúar sveitarfélaga 1. janúar 2019	
Ísafjarðarbær	3800
Vesturbyggð	998
Bolungarvík	953
Strandabyggð	449
Reykhólahreppur	258
Tálknafjarðarhreppur	258
Súðavíkurhreppur	204
Kaldrananeshreppur	103
Árneshreppur	40

Íbúafjöldi á Vestfjörðum í lok árs 2018

Þann 1. janúar 2019 voru 7.063 íbúar á Vestfjörðum í 9 sveitarfélögum. Árið 2018 fjölgaði íbúum um tæplega 1%.

Umhverfisráðherra ásamt föruneyti heimsótti Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða þann 12. janúar 2018. Starfsmenn heilbrigðiseftirlitsins kynntu starfsemi þess fyrir Guðmundi Inga Guðbrandssyni umhverfisráðherra og ræddu þá stöðu sem heilbrigðiseftirlitið hefur innan stjórnáráðgjafar. Heilbrigðiseftirlitið var einnig með opinn dag þann 17. apríl 2018 þar sem starfsemi heilbrigðiseftirlits var kynnt almenningi og heilbrigðisfulltrúar voru á staðnum til að svara spurningum. Starfsmenn sóttu námskeið varðandi eftirlit á leiksvæðum barna RoSPA og eins tók Anton þátt í námskeiði varðandi olíumengun í sjó. Hlynur vinnur nú í starfshópi með UAR ráðuneyti við endurskoðun á hollustuháttareglugerð. Anton tók þátt í námskeiði varðandi öryggi matvæla, sem var fræðslufundur Matvælastofnunar um listeríu 21. - 22. mars 2018.

Heilbrigðiseftirlit

Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða starfar á vegum Heilbrigðisnefndar Vestfjarða og sér um að framfylgja lögum um hollustuhætti og mengunarvarnir nr. 7/1998, lögum um matvæli nr. 93/1995 ásamt þeim reglugerðum sem settar eru samkvæmt lögnum, samþykktum sveitarfélaga og ákvæðum í sérstökum lögum eða reglugerðum sem nefndinni er eða kann að vera falið að annast framkvæmd á. Eftirlitinu er ætlað að vinna að bættu heilbrigðiseftirliti á svæðinu, annast fræðslu fyrir almenning og efla samvinnu við önnur yfirvöld og aðila sem vinna að þessum málum.

Framkvæmdastjóri er ábyrgur fyrir rekstri embættisins og ber að gæta hagkvæmni í rekstri þess og tryggja að kostnaður sé innan fjárheimilda. Heilbrigðiseftirlit sinnir fyrst og fremst reglubundnu eftirliti við að framfylgja sértækum lögum og reglugerðum á sviði heilbrigðis-, matvæla- og umhverfismála. Það veitir starfsleyfi til fyrirtækja sem starfa á þessu sviði, sinnir kvörtunum og annast umhverfismála. Aðaláhersla er lögð á fyrirbyggjandi starf, eftirlitsferðir, fræðslu og samráð við aðra eftirlitsaðila og fyrirtæki. Í meginráttum skiptist

eftirlitið í þrjá flokka, þ.e. almennt heilbrigðiseftirlit, mengunareftirlit og matvælaeftirlit. Megnið af starfseminni felst í reglubundnu eftirliti þar sem fyrirtæki eru heimsótt og gerðar eru athugasemdir við það sem ekki er í lagi. Athugasemdum eða kröfum um úrbætur er komið á framfæri við viðkomandi aðila í viðtölum og/eða á skriflegan hátt. Ef ítrekuðum kröfum er ekki sinnt á viðunandi hátt er málið lagt fyrir heilbrigðisnefnd til meðferðar og heilbrigðisfulltrúi sér síðan um að úrskurði nefndarinnar sé framfylgt. Þannig eru mál einstakra fyrirtækja ekki tekin fyrir í heilbrigðisnefnd nema um sé að ræða vafaatriði eða ef eftirlitsþoli sinnir ekki úrbótum.

Tveir starfsmenn starfa hjá heilbrigðiseftirliti Vestfjarða í fullu starfi. Anton Helgason framkvæmdastjóri og Hlynur Reynisson staðgengill framkvæmdastjóra. Báðir eru með líffræði menntun og hafa auk þess réttindi til að starfa sem heilbrigðisfulltrúar.

Kostnaður við heilbrigðiseftirlit

Tekjur sveitarfélaga vegna eftirlitsgjalda eru ekki skattstofn heldur þjónustugjald og því er óheimilt að taka hærra gjald en sem nemur eðlilegum og nauðsynlegum kostnaði við viðkomandi þjónustu. Einungis má innheimta eftirlitsgjöld fari eftirlit fram. Þess ber að geta að tíðni eftirlits er mjög mismunandi eftir fyrirtækjaflokkum. Þannig er töluvert af fyrirtækjum sem fá eftirlit á fjögurra ára fresti. Í gjaldskrá eftirlitsins er gert ráð fyrir árlegu eftirlitsgjaldi og er kostnaði við hverja heimsókn deilt niður á fjögur ár hjá þeim sem fá eftirlit á fjögurra ára fresti. Á það verður að benda að fyrirtæki og stofnanir eru ekki jafnt dreifð á sveitarfélögin. Þjónustugjöldin eru því fyrst dregin frá heildarkostnaði áður en kostnaðinum er skipt á sveitarfélögin. Í fámönnum sveitarfélögum þar sem þjónusta við ferðamenn er mikil s.s. sundlaugar og hótél sem þurfa mikið eftirlit og eru því með hátt gjald í gjaldskrá, þar er hlutfallslegur heildarkostnaður meiri á hvern íbúa.

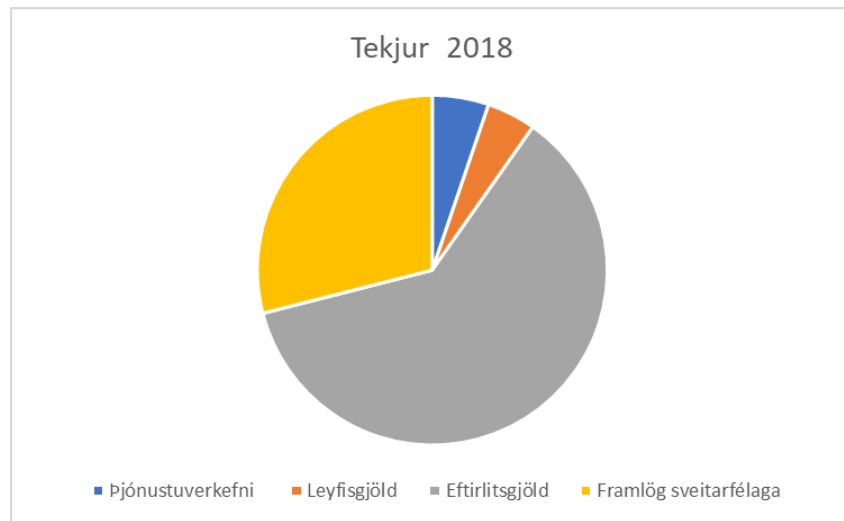
Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða ársreikningur 2018

Heilbrigðisnefnd Vestfjarða fjallar um endurskoðaða ársreikninga í febrúar ár hvert. Ársreikningur heilbrigðiseftirlits fyrir árið 2018 var samþykktur þann 26. febrúar 2019. Heildar rekstrarkostnaður var kr. 42.120.329

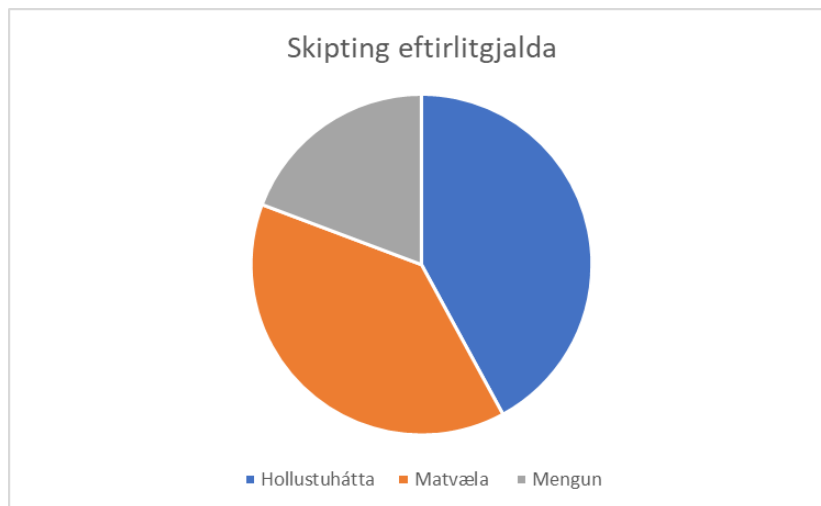

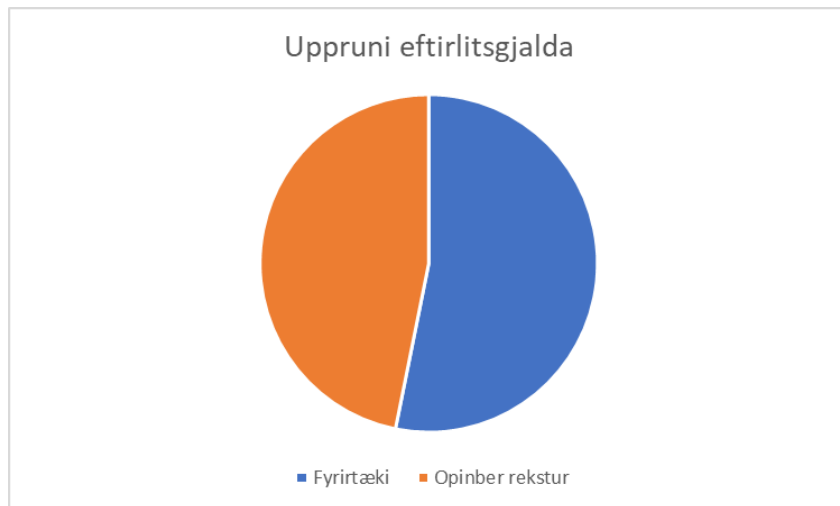
Kostnaður við eftirlitið er greiddur með eftirlitsgjöldum, þjónustutekjum, leyfisgjöldum og framlögum sveitarfélaga. Eftirlitsgjöld voru kr 25.808.310. Leyfisgjöld stóðu undir 5% af rekstrarkostnaði.

586 fyrirtæki voru starfandi á Vestfjörðum árið 2018. Fyrirtæki eru flokkuð eftir þeirri löggjöf sem um þau gildir. Ef megin starfsemi er látin ráða flokkun eru 156 fyrirtæki sem fá eftirlit samkvæmt mengunarvarnareglugerðum, 114 flokkast sem matvælafyrirtæki og 316 fyrirtæki flokkast með eftirlit skv. hollustuháttareglugerð. Fleiri en 67 fyrirtæki þurfa eftirlit samkvæmt mismunandi löggjöf, því getur þurft að skipta upp eftirliti milli tveggja stofnana, sem einfaldar ekki málið.

Eftirlitstekjur af matvæla- og hollustuháttafyrirtækjum eru svipaðar.

Umtalsverður hluti eftirlitsgjalds kemur frá fyrirtækjum og stofnunum sem ríki og sveitarfélög reka.

Stefna stjórnvalda er að fækka þeim fyrirtækjum sem þurfa starfsleyfi til að hefja rekstur. Það er gert með því að breyta um nafn á skráningunni, þ.e. gera starfsemina skráningaskylda en ekki starfsleyfisskylda. Slíkt breytir þó engu um þá vinnu sem þarf að vinna við útgáfu eða staðfestingu. Það þarf að kanna hvort starfsemi samrýmis skipulagi, hver er skráður eigandi fasteignar, kröfur um búnað sem þarf að vera til staðar, nöfn, kennitölu fyrirtækis og ábyrgðamanns og hvernig hægt er að hafa upp á viðkomandi ef eitthvað kemur upp á. Það er sama vinnan hvort sem lokaafurðin heitir starfsleyfi eða skráning.

Á árinu var eftirlit skráð í Filemaker gagnagrunnskerfi sem á að einfalda samræmingu og auka skilvirkni í eftirliti en enn vantar töluvert upp á að full virkni sé til staðar. Seinni hluta ársins var eftirlitskerfi Matvælastofnunar einnig sett upp. Næstu 4 ár verða því niðurstöður eftirlits skráðar í tvo gagnagrunna. Samkvæmt skráningum í Filemaker voru skráðar 207 eftirlitsferðir. Unnið er samkvæmt eftirlitsáætlun sem stóðst að mestu. Fyrirtæki sem framleiða eða dreifa matvælum eiga flest að fá eftirlitsheimsókn einu sinni á ári. Fyrirtæki sem falla undir Hollustuháttareglugerð og fyrirtæki með mengandi starfsemi eru oft með heimsóknartíðni annað hvert ár og stór hluti er með heimsóknartíðni fjórða hvert ár.

Höfuðáhersla er lögð á að hafa eftirlit með fyrirtækjum sem selja eða dreifa matvælum til almennings og á Vestfjarðasvæði hefur verið lögð mikil áhersla á neysluvatnsmál. Einnig var haft eftirlit með sund og baðstöðum þar sem m.a. var verið að kanna tilvist *pseudomonas* gerla. Sérstakt átak var í eftirliti með gáma- og söfunarsvæðum sveitarfélaga.

586 fyrirtæki voru á starfssvæði eftirlitsins á árinu 2018 en ef tekið er tillit til mismunandi starfsemi fyrirtækja þá væru eftirlitsstaðirnir 650 þar sem fyrirtæki fá matvælaeftirlit, hollustuháttaeftirlit eða umhverfiseftirlit. Fjöldi eftirlitsstaða yrði eitthvað fleiri ef þriðja val væri einnig með. Til dæmis við eftirlit í hótél sem ekki er í þéttbýli, þá er matvælaeftirlit með vatnsbóli og veitingasölu, hollustuháttaeftirlit með veitingasal, gistiherbergjum og starfsmannaaðstöðu og umhverfiseftirlit með rotþró og meðhöndlun úrgangs.

Starfsemi sem er eftirlitsskyld vegna hollustuhátta eða mengunarvarna er með vísan í lög um hollustuhætti og mengunarvarnir nr. 7/1998. Matvælafyrirtæki eru undir eftirliti með vísan í lög um matvæli nr 93/1995.

Á árinu fengu tveir veitinga/skyndibitastaðir áminningar vegna brota á löggjöf, fiskverkandi vegna meðferðar á úrgangi og 5 þéttbýlisveitur og 5 dreifbýlisveitur áminningar vegna neysluvatns sem ekki stóðst kröfur.

Niðurstöður sýnatöku til örverumælinga

Til að kanna örverufræðilegt ástand matvæla tekur heilbrigðiseftirlitið sýni af neysluvörum og neysluvatni. Tíðni sýnatöku af neysluvatni er bundin í reglugerð. Þannig er mánaðarlega tekið vatnssýni á Ísafirði og í Bolungarvík. Hjá vatnsveitum annarra þéttbýlisstaða eru tekin sýni ársfjórðungslega en hjá einkavatnsveitum er miðað við eitt vatnssýni á ári.

Sýni af matvælum og vatni eru tekin til að kanna ástand þeirrar vöru sem er á boðstólum. Sýni eru send til bakteríuræktunar hjá rannsóknarstofu Matís ohf. Við ræktun er vanalega verið að rækta fram vísibakteríur, þ.e. kólí og saurkólí, en tilvist þeirra gefur til kynna óþrifnað eða mengun af sauruppruna. Ef þessar bakteríur finnast er talið að líkur séu á að aðrar og hættulegri sjúkdómsvaldandi bakteríur geti verið til staðar. Sýnin eru metin eftir ákveðnum stöðlum sem eru mismunandi eftir vörutegundum.

Tafla 3. Niðurstöður sýnatöku 2018

Niðurstöður sýnatöku 2018				
	Fjöldi sýna	Stenst	Stenst ekki	
Neysluvatn	156	130	26	Skv. reglugerð 536/2001
Heildarefnagreining á neysluvatni	3	3		Skv. reglugerð 536/2001
Sundlaugar	9	6	3	skv. reglugerð 814/2010
Fiskvinnslur	7	7	0	Skv. reglugerð 536/2001
Strandsjór	3			
Sigvatn	5			

Á árinu 2018 voru tekin 191 sýni, af þeim voru 29 sem ekki stóðust kröfur. Tekið var sigvatnsýni frá tveimur aflögðum urðunarstöðum.

Sýni úr sundlaugum, heitum pottum og baðstöðum voru 9, en af þeim voru 3 sem ekki stóðust kröfur. Flokka þyrfti sundlaugar upp á nýtt í sundlaugar og afþreyingarlaugar.

Fimm vatnsveitur þéttbýlisstaða lentu í vandræðum með neysluvatn á árinu. Í janúar voru það Drangnes og Bíldudalur en ekkert fannst ekki við endurtekna sýnatöku. Í júní voru það Hólmavík og Reykhólar og var það rakið til mikils vatnsveðurs. Á Hólmavík hafði aflögð borhola verið tengd inn á vatnsveituna, sem mengaðist af yfirborðsvatni í miklu vatnsveðri og var það leyst með því að setjaupp annað geislunartæki. Reykhólar fengu mengun í dreifikerfi í sama vatnsveðri, og huga þarf að endurbótum á vatnsveitu þar. Í september var það Bolungarvík en tilvikið var einangrað við einn sýnatökustað, og gat tengst viðgerð á dreifikerfi í nágrenni við sýnatökustaðinn.

Gæði neysluvatns eru ekki einkamál vatnsveitna. Neytandinn skal upplýstur um gæði vatnsins svo hann geti tekið upplýsta ákvörðun um hvort hann neyti vatnsins eða noti það yfirleitt. Þar sem ekki er tekið tillit til endurtekinnar sýnatöku, eru tölur því ekki í samræmi við fjölda sýnatökustaða. Á þeim stöðum sem ekki stóðust kröfur í dreifbýli hefur verið brugðist við. Ágætis fræðslufni er til um litlar vatnsveitur á vef Matvælastofnunar.

<http://www.mast.is/Uploads/document/itarefni/Baklingur%20litlar%20vatnsveitur.pdf>.

Þar er að finna fræðslufni um frágang vatnsbóla í dreifbýli. Í stað þess að bæta vatnsbólin hafa því miður frekar verið sett upp geislunartæki í þeim tilgangi að ná fram auknum gæðum og til að ná fram þessum sömu markmiðum. Perur í geislunartækjum endast í takmarkaðan tíma, tækin eru bilanagjörn og það þarf að vera kveikt á þeim svo þau virki. Vatnsveitur eru stærstu matvælafyrirtæki hvers byggðarlags og undirstaða þess að hægt sé að starfrækja önnur matvælafyrirtæki. Vatnsveitur eru eftirlits- og starfsleyfisskyldar og ef hún þjónar fleirum en 50 íbúum eða 20 heimilum/sumarbústöðum eða matvælafyrirtækjum þarf hún að uppfylla reglugerð um neysluvatn sem byggir á Evróputilskipun um gæði.

Vatnsveitan er ábyrg fyrir heilnæmi neysluvatns.

Hollustuhættir

Hér er um að ræða eftirlit með fyrirtækjum og stofnunum samkvæmt reglugerð um hollustuhætti nr. 941/2002. Þeir staðir sem flokkast undir almennt heilbrigðiseftirlit eru t.d. baðstaðir, íþróttahús, skólar og leikskólar, gististaðir, hársnyrtistofur, heilbrigðisstofnanir, nudd- og snyrtistofur og íbúðarhúsnæði. Árlega standa Umhverfisstofnun og heilbrigðiseftirlit sveitafélaganna fyrir sameiginlegum eftirlitsverkefnum og í ár var lögð áhersla á gæði baðvatns og öryggi á sundstöðum.

Umhverfisstofnun heldur utan um samvinnu vettvang milli stofnunarinnar og heilbrigðiseftirlitssvæða í vinnuhópi um hollustuhætti. Í hópnum hafa verið unnin starfsleyfisskilyrði og leiðbeiningar í málaflokknum og á ýmsan hátt unnið að samræmingu og nýjungum í eftirliti. Haldnir eru um 10 fundir í hópnum á ári hverju, sem fara í gegnum Skype fundabúnað en auk þess er haldinn einn fundur þar sem allir meðlimir koma saman á fund á ákveðnu heilbrigðiseftirlitssvæði og farið í vettvangsferð. Á þessu ári var fundað á Hótel Ísafirði og farið í vettvangsferð í sundlaugar og opin leiksvæði.

Raki og mygla

Heilbrigðiseftirlitið fær all nokkrar fyrirspurnir varðandi raka og myglu í íbúðarhúsnæði og má eflaust rekja það til mikillar umræðu í þjóðfélaginu. Við bendum fólki á að þar sem finnst sveppur þarf að lagfæra leka, þurrka raka og auka loftun t.d. með því að opna glugga. Síðan bendum við á að raka og myglu þarf að þrifa með sápu. Ef um skemmdir vegna raka er að ræða þarf að skipta út skemmdu efni, þrifa upp með sveppadrepani efni og mála síðan yfir. Það þarf að fara varlega í upphafi við þrif, þ.e. væta mygluna í byrjun þannig að minna fjúki upp í loftið af gróum og henda tuskum að notkun lokinni. Þurrka þarf síðan ryk af öllu í íbúðinni eftir að búið er að hreinsa út. Á heimasíðu Umhverfisstofnunar eru ágætar leiðbeiningar um raka og myglu.

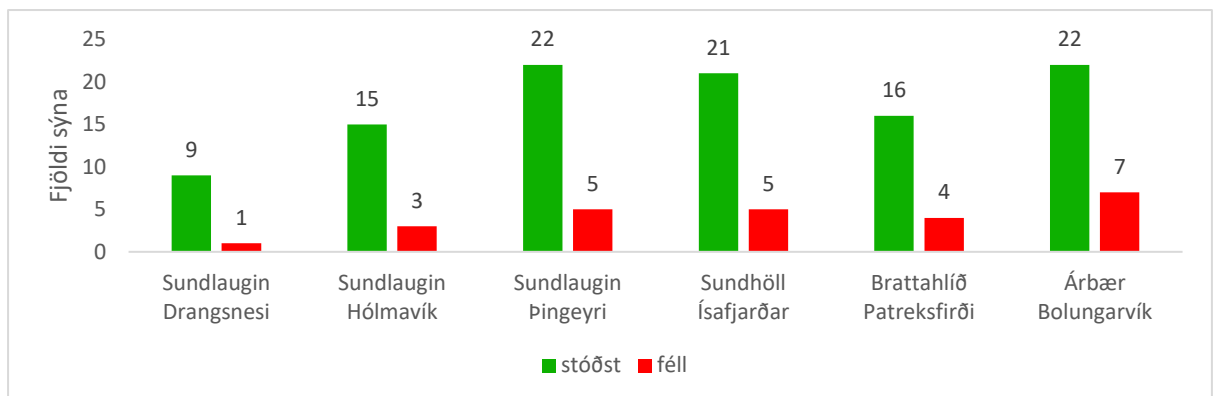
<http://ust.is/einstaklingar/graenn-lifsstill/heimilid/raki-og-mygla/>

Sund og baðstaðir

Árið 2010 kom út ný reglugerð nr. 814/2010 um sundlaugar og tekur hún á þeim þáttum sem snúa að öryggi gesta, það er gæslu, búnaði og síðast en ekki síst heilnæmi baðvatns. Aldrei má gleyma því ábyrgðarhlutverki sem felst í laugargæslu, en skv. reglugerðinni þurfa t.a.m. ávallt að vera 2 starfsmenn á vakt en hægt er að sækja um undanþágu frá því ákvæði. Þjálfun starfsfólks skiptir gríðalegu máli og hafa miklar framfarir orðið meðal rekstraraðila sundlauga þegar kemur að þjálfun og hafa langflestar laugar á svæðinu sent alla sína starfsmenn í hæfnispróf. Annað mikilvægt atriði við rekstur sundlauga er heilnæmi baðvatns, en með aukinni aðsókn eykst álag á hreinsivirki sundlauga. Því er mikilvægt að klórstyrkur baðvatns sé mældur 2svar á dag að lágmarki og styrkur hans sé ávallt á því bili sem kveðið er á um í reglugerðinni. Sjúkdómar, þar á meðal mjög alvarlegir, geta borist með baðvatni en þeir algengustu eru sýkingar í slímhimnum (augum, eyrum, hálsi og nefi), sárum og rispum á húð. Í töflu 1 má sjá þær laugar sem hafa komið best út sé tekið mið af sýnatökum undanfarinna ára. Eftirlitsverkefni hollustuháttahóps var gæði baðvatns og öryggi á sundstöðum. Tekin voru sýni úr flestum laugum á svæðinu og sundlaugar heimsóttar. Von er á skýrslu vegna verkefnisins um mitt árið 2019.

Tafla 5: Sýnir þær laugar sem hafa oftast hlutfallslega staðist skv reglugerð nr. 814/2010 m.s.br.

Árið 2015 kom út reglugerð nr. 460/2015 sem tekur á baðstöðum í náttúrunni. Markmið hennar er að stuðla að öryggi notenda og bættum hollustuháttum á baðstöðum í náttúrunni. Til að laug flokkist sem náttúruleg þarf laugin og bakki hennar að vera mynduð frá náttúrunnar hendi. Náttúrulegar flokkast í 3 flokka og eru 2 fyrstu þeir staðir þar sem rekstur er annaðhvort reglubundinn eða tilfallandi. Þeir flokkar eru starfsleyfisskyldir hjá okkur. Til að gæta öryggis á þeim stöðum þarf að liggja fyrir neyðaráætlun, viðbragðsáætlun, öryggisbúnaður og þjálfun starfsfólks. Sýnataka úr laug í flokki 1 eru 10 sýni á ári en 2 sýni í 2. flokki. Mörk saurkólí baktería eru töluvert rýmri en miðað hefur verið við í reglugerð um fráveitur og skólþ. Aftur á móti má ekki vera til staðar *p.aeruginosa* baktería en sú baktería er tiltölulega algeng í þeim sýnum sem við höfum verið að taka. Á allra síðustu dögum kom út breyting á þessari reglugerð þar sem svokölluðum afþreyingarlaugum er bætt inn í þessa reglugerð og verður því loksins hægt að flokka þær laugar sem ekki hafa verið skilgreindar sem náttúrulegar. Þess ber að geta að afþreyingarlaugar flokkast allar í 1. eða 2. flokk og eru því starfsleyfisskyldar og gerð krafa um annaðhvort 10 eða 2 sýni á ári. Heilbrigðisnefnd getur heimilað eða fyrirskipað sóttthreinsun, til að draga úr gróðurmyndun og til að sóttthreinsa vatnið hafi gerlafjöldi mælst endurtekið yfir hámarksgildum.

Sé rekstur náttúrulegs baðstaðar framseldur af ábyrgðaraðila, s.s. frá landeiganda til ferðaþjónustuaðila, skal fylgja starfsleyfisumsókn samningur sem kveður á um ábyrgð hvors aðila um sig gagnvart rekstrinum og ákvæðum sem um hann gilda í reglugerðum og starfsleyfi. Rekstraraðili náttúrulegra baðstaða í 1. og 2. flokki bera kostnað af sýnatöku og uppsetningu sérstakra merkinga. Þegar sýrustig er utan viðmiðunargildis skal heilbrigðisnefnd sérstaklega huga að efnainnihaldi vatnsins með tilliti til öryggis baðgesta. Enginn hefur sótt um starfsleyfi fyrir náttúrulaug í flokki 1 eða 2 á Vestfjörðum.

Mengunareftirlit og umhverfismál.

Samkvæmt reglugerð nr. 786/1999 um mengunarvarnareftirlit er markmið heilbrigðiseftirlits af hafa eftirlit með fyrirtækjum sem hugsanlega geta valdið mengun, til að koma í veg fyrir óæskileg eða skaðleg áhrif á heilsufar almennings, röskun á lífríki eða óhreinkun loftis, láðs eða lagar. Umhverfisgæðahópur er samstarfshópur allra 10 eftirlitssvæðanna og Umhverfisstofnunar heldur árlega haustfund sem að þessu sinni var haldinn á Ísafirði. Tilgangur slíks fundar er að samræma eftirlit á milli svæða og að vinna að samstarfsverkefni sem að þessu sinni var að endurskoða og yfirfara sameiginleg starfsleyfisskilyrði. Einnig voru starfsleyfisskyld fyrirtæki á svæðinu heimsótt.

Samþykkt um þrifnað og umgengi

Birt hefur verið samþykkt um umgengi og þrifnað utanhúss á starfssvæði heilbrigðisnefndar Vestfjarða, nr. 910/2015 fyrir Ísafjarðarbæ, Bolungarvík, Strandabyggð, Kaldrananeshrepp, Árneshrepp, Reykhólahrepp, Tálknafjarðarhrepp og Vesturbyggð.

- <http://www.stjornartidindi.is/Advert.aspx?RecordID=7206a70b-f777-4d74-b4b0-311ddffe425f>
- Eiganda eða umráðamanni húss, girðinga og annarra mannvirkja er skylt að halda eignum vel við og halda lóðum og lendum hreinum og snyrtilegum.
- Óheimilt er að skilja eftir á víðavangi, flytja, dreifa eða geyma lausamuni á þann hátt að valdið geti slysum, mengun eða lýti í umhverfinu. Þetta gildir jafnt um smærri sem stærri hluti, svo sem bíflök, bílhuta, kerrur, vélar, tæki, landbúnaðarplast, byggingaefni, báta, skipsskrokka og annað sambærilegt.
- Tæki og hluti sem ekki eru í almennri eða stöðugri notkun skal geyma þannig að nágrannar og vegfarendur hafi ekki ama af. Bifreiðar og önnur skráningarskyld ökutæki skulu geymd á þar til gerðum stæðum.
- Óheimilt er að geyma skráningarskyld ökutæki án skráningarmerkja, kerrur, tæki, vinnu-vélar, báta eða aðra hluti á almennum bifreiðastæðum, á götum eða á almannafæri.
- Þeir sem annast flutninga skulu haga þeim þannig að ekki valdi óþrifnaði og haga skal þvotti og hreinsun á mannvirkjum og tækjum þannig að nágrannar og vegfarendur verði ekki fyrir óþægindum.
- Heilbrigðisnefnd er heimilt að fjarlægja skráningarskyld ökutæki án skráningarmerkja, tæki, kerrur, vinnuvélar, báta og aðra lausamuni og drasl á kostnað og ábyrgð eiganda að undangenginni viðvörun, t.d. með álímingarmiða eða ábyrgðarbréfi þar sem eiganda/ábyrgðarmanni skal almennt veittur 10 daga frestur til að koma sjónarmiðum sínum á framfæri eða bregðast við tilmælum. Telji heilbrigðisfulltrúi svo alvarlega hættu stafa af geymslu hlutar eða tækis að aðgerð þoli

enga bið er heimilt að fjarlægja slíka hluti eða tæki án viðvörunar. Bíflökum og öðrum verðlausum hlutum er heimilt að farga strax að loknum fresti sem veittur er samkvæmt 1. mgr., enda hafi þá engin andmæli borist. Skráningarskyld ökutæki án skráningarmerkja og aðrir hlutir og verðmæti sem eru fjarlægð að loknum fresti skulu geymd í vörslu viðkomandi sveitarfélags í 45 daga og síðan fargað hafi eigandi ekki vitjað eigna sinna og leyst út gegn greiðslu áfallins kostnaðar (svo sem dráttar- og geymslugjöld). Liggi fyrir skráningarmerki, vélarnúmer eða annað sambærilegt skal eiganda tilkynnt um förgunina með tryggilegum hætti með a.m.k. 15 daga fyrirvara. Þá skal viðkomandi sýslumanni og eftir atvikum bifreiðaskrá og veðhöfum og tryggingarfélagi (sé um þá kunnugt) gert viðvart um förgunina með 15 daga fyrirvara. Áfallinn kostnað vegna töku og geymslu skráningarskyldra ökutækja án skráningarmerkja og annarra hluta er heimilt að innheimta hjá eigendum samkvæmt ákvæðum laga nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir, með áorðnum breytingum. Heimilt er að selja nýtilega hluti úr bifreiðum og annað nýtilegt sem er tekið í vörslu og ekki leyst út samkvæmt framansögðu til að mæta kostnaði vegna töku og geymslu.

- Hafi rekstraraðili ekki sinnt fyrirmælum innan tiltekins frests, sbr. 1. mgr. 27. gr. reglugerðar um mengunareftirlit nr. 786/1999 með síðari breytingum, eða ekki fylgt tímasettri áætlun um úrbætur, sbr. 2. mgr. 27. gr. reglugerðar um mengunareftirlit, getur heilbrigðisnefnd ákveðið honum dagsektir þar til úr er bætt. Dagsektir renna til rekstraraðila heilbrigðiseftirlits og er hámark þeirra 500.000 á dag. Heilbrigðisnefnd er heimilt að láta vinna verk á kostnað hins vinnuskylda ef fyrirmæli um framkvæmd eru vanrækt og skal kostnaður þá greiddur til bráðabirgða af viðkomandi heilbrigðiseftirliti en innheimtast síðar hjá hlutaðeigandi. Kostnað og dagsektir má innheimta með fjárnámi. Þegar verk það sem eftirlitsaðili lætur vinna er komið til vegna vanhirðu og óþrifa eða heilsuspillandi aðstæðna í húsi, á lóð eða í farartæki er kostnaður tryggður með lögveðsrétti í viðkomandi húsi, lóð eða farartæki tvö ár eftir að greiðslu er krafist.
- Heimilt er að innheimta gjald fyrir útlögðum kostnaði af eftirlitsskyldri starfsemi fyrir eftirlit samkvæmt þessari samþykkt í samræmi við 3. mgr. 12. gr. laga um hollustuhætti og mengunarvarnir nr. 7/1998, með áorðnum breytingum, sbr. 11. gr. laga nr. 55/2003 um meðhöndlun úrgangs. Heilbrigðisnefnd skal láta birta gjaldskrá í B-deild Stjórnartíðinda. Gjöld samkvæmt 1. mgr. má innheimta með fjárnámi. Gjöld skulu tryggð með lögveðsrétti í viðkomandi fasteign tvö ár eftir gjalddaga þegar leyfi eða þjónusta er tengd notkun fasteignar.
- Um brot gegn samþykkt þessari og um valdsvið, þvingunarúrræði, málsmeðferð, úrskurði og viðurlög skal farið samkvæmt lögum um hollustuhætti og mengunarvarnir nr. 7/1998, með áorðnum breytingum, sbr. og ákvæði 48. 49. og 50. gr. laga nr. 55/2003 um meðhöndlun úrgangs.

Starfsleyfi vegna fráveitu

Mikilvægt er að fráveitur sveitarfélaga séu með formleg starfsleyfi, en ef þau geta ekki uppfyllt kröfur í reglugerðum þá þarf að sækja um undanþágur hjá ráðuneyti. Heilbrigðisnefnd veitir starfsleyfi vegna fráveitu- og hreinsibúnaðar sem notaður er við meðhöndlun, hreinsun og losun á skólpi frá þéttbýli. Frá Umhverfisstofnun hefur sú túlkun fengist að starfsleyfi skuli gefa út þótt fráveitan hafi ekki uppfyllt kröfur fráveitureglugerðar um hreinsun fráveituvatns. Túlkun Umhverfisstofnunar á 8. tl. í reglugerð 785/1999 um starfsleyfi fyrir atvinnurekstur sem hefur í för með sér mengun, er að „það feli í sér að allar fráveitur frá þéttbýli séu háðar starfsleyfi þótt ekki sé búið að setja dælu- og hreinsibúnað við árútrásir, sbr. orðalagið: Skólphreinsistöðvar, útrásardælustöðvar og fráveitur.“ (Bréf frá UST dags 19.6.2013). Ísafjarðarbær hefur starfsleyfi fyrir fráveitur sveitarfélagsins skv. reglugerð um fráveitur og skólp nr. 789/1999. Öðrum sveitarfélögum hefur ítrekað verið bent á skyldur sínar. Nýja reglugerð um fráveitur og skólp er nú að finna í samráðsgátt. Starfsleyfi hafa verið veitt fyrir Ísafjarðarbæ fyrir fráveitur á Þingeyri, Flateyri, Suðureyri og Ísafirði, og fyrir fráveitu Bolungarvíkurkaupstaðar.

Um eftirlit með matvælum fer samkvæmt lögum nr. 93/1995 um matvæli og reglugerðum settum samkvæmt þeim. Matvælaeftirlit felst í eftirliti með framleiðslu, dreifingu og sölu á matvælum til að tryggja heilnæm og ómengduð matvæli. Þannig skal staðið að framleiðslu og dreifingu matvæla að þau valdi ekki heilsutjóni og að ekki sé beitt blekkingum í viðskiptum með þau. Vakin er athygli á að neysluvatn flokkast sem matvæli og þarf því að lúta sömu lögmálum. Matvælalöggjöf Evrópusambandsins hefur nú verið innleidd. Reglugerð EB nr. 178/2002, oft nefnd hin almennu matvælalög EB, myndar þann grunn sem hin nýja matvælalöggjöf Evrópusambandsins byggir á. Markmið reglugerðarinnar er að vernda líf og heilsu manna og tryggja jafnframt frjálst flæði vöru á EES svæðinu. Sömu reglur gilda um hollustuhætti óháð því hvort um er að ræða framleiðslu eða dreifingu á kjöti, fiski, matjurtum eða unnum matvælum. Hagsmunir neytenda eru settir í öndvegi og munu reglur um rekjanleika matvæla leika stórt hlutverk. Með þeim mun verða mögulegt að rekja feril matvæla á öllum stigum framleiðslu og dreifingar. Ábyrgð framleiðenda og dreifingaraðila gagnvart neytendum matvæla er dregin skýrt fram.

Árlega standa Matvælastofnun og heilbrigðiseftirlit sveitafélaganna fyrir sameiginlegum eftirlitsverkefnum. Verkefnin standa yfir í afmarkaðan tíma og er þá lögð áhersla á ákveðið málefni, sem gjarnan er tengt matvælaöryggi, gerð fræðsluefnis og/eða breytingum á lögum eða reglugerðum. Verkefnið á árinu 2018 var um Listeríu í matvælum og upplýsingagjöf framleiðanda. Eitt mál kom upp er varðar innköllun á listeríusmituðum matvælum.

Samantekt 2018 hjá Heilbrigðiseftirliti Vestfjarða.

- Á árinu 2018 voru tekin 183 sýni, af þeim voru 29 sem ekki stóðust kröfur.
- Fimm vatnsveitur þéttbýlisstaða stóðust ekki kröfur þ.e. saurgerlar mældust í drykkjarvatni. Neysluvatn þéttbýlisstaða á að vera 100% í lagi, annað er ekki samþykkt hvorki af íbúum né samfélaginu. Því þarf að skerpa á innra eftirliti vatnsveitna og læra af þeim tilvikum sem upp koma. Í tveimur tilvikum var ekki hægt að rekja mengun, tvö voru í tengslum við mikla úrkomu og í einu voru tengsl við viðgerð í dreifikerfi.
- Neysluvatn í dreifbýli kemur betur út, huga þarf að vatnsbólum og skoða hvort vatnsból séu vel lokuð þannig að smit frá yfirborðsvatni komist ekki í vatnsból. Eins þarf að huga vel að því hvort nægjanlegt neysluvatn sé til staðar. Þeir staðir sem stóðust ekki kröfur brugðust skjótt við með geislunartækjum.
- Niðurstöður sýnatöku og fréttatilkynningar varðandi leiðbeiningar um neysluvatn birtast nú jafnóðum á heimasíðu eftirlitsins.
- Baðstaðir í náttúrunni eru all margir á okkar svæði en erfitt hefur verið að flokka þá eftir náttúrulega reglugerðinni, en nýlega bættist við nýr liður, svokallaðar afþreyingarlaugar, sem auðveldar þá vinnu til muna.

Heilbrigðiseftirlit sveitarfélaga hefur það að markmiði að búa landmönnum heilnæm lífsskilyrði og vernda þau gildi sem felast í ómenguðu umhverfi og matvælum. Heilbrigðiseftirlit þjónar almenningi og umhverfi.

Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða þakkar gott samstarf við sveitarfélögin, fyrirtæki og almenning og horfим björtum augum fram á veginn og til þeirra verkefna sem bíða okkar á komandi árum.

Bolungarvík í maí 2019

Anton Helgason
Framkvæmdastjóri
Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða

Hlynur Reynisson
Staðgengill frkv.stjóra
Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða